

Тема 16

**Міжнародні фінансово-
кредитні установи та їх
співробітництво з
Україною**

План:

- 1. Світовий ринок позичкових капіталів**
- 2. Особливості функціонування МВФ**
- 3. Загальна характеристика Світового банку**
- 4. Європейський банк реконструкції і розвитку.**
- 5. Європейський інвестиційний банк.**

1. Світовий ринок позичкових капіталів

Світовий ринок позичкових капіталів

це система відносин, щодо акумуляції і перерозподілу позичкового капіталу між країнами на підставі попиту і пропозиції

Функції світового ринку позичковий капіталів

- **аккумуляція міжнародного капіталу**
- **перерозподіл міжнародного капіталу**
- **забезпечення прибутку від фінансово-кредитних операцій**
- **підтримування стабільності у світовому господарстві**

Види операцій, що здійснюються на ринку позичкових капіталів

- **комерційні** (обслуговування міжнародної торгівлі)
- **фінансові** (фінансування капітальних вкладів на тривалий строк)
- **фондові** (створюють ринок цінних паперів)

Характеристика валового зовнішнього боргу України станом на 01 січня 2014 р

142.5 млрд. дол. США

- збільшившись порівняно з початком року на 7.4 млрд. дол. США.**
- відносно ВВП зріс з 76.6% до 78.3%.**
- основним чинником такої динаміки було зростання обсягів зовнішніх зобов'язань реального сектору економіки, переважно за торговими кредитами.**
- борг НБУ продовжував скорочуватися.**

- Основна валютою зовнішніх запозичень України залишається долар США (77.9%).
- Частка зовнішньої заборгованості в гривнях залишалася незначною – 2.6% від валового обсягу боргу.

2. Особливості функціонування МВФ

Міжнародний валютний фонд

- створено за рішенням Бреттон-Вудської конференції в 1944 р.
- У створенні МВФ активну участь брав і Радянський Союз.
- Проте СРСР не підписав угоди з МВФ.

- у 1992 р. на вступ до МВФ подають заявки і входять до цієї організації перші республіки колишнього СРСР. Серед них — Росія, Україна, Казахстан та ін.

Етапи перегляду статуту МВФ

- **1969 р.** - у зв'язку з уведенням СДР (спеціальних засобів запозичення)
- **1976 р.** - у зв'язку з підписанням Ямайської валютної угоди
- **1990 р.** - передбачала припинення участі в голосуванні тих країн, які не погасили своїх боргів перед МВФ.

Завдання МВФ

- сприяння розвитку міжнародної торгівлі і розвитку міжнародних валютних відносин;
- підтримка стабільного курсу валют;
- підтримка рівноваги платіжних балансів країн, які входять до МВФ;
- допомога в організації багатосторонньої системи платежів за поточними операціями;
- надання коштів для покриття дефіциту платіжного балансу країн-учасниць;
- відміна валютних обмежень.

Структура органів управління МВФ

1. Рада керівників.

- У цій раді кожна країна-учасник представлена керівником і його заступником, який, як і керівник, теж призначається на 5 років.
- Рада збирається один раз на рік і є вищим керівним органом МВФ.

2. Виконавча рада (Директорат)

- Сім членів Виконавчої ради призначаються країнами, що мають у МВФ найбільші квоти (США, Німеччина, Японія, Великобританія, Франція, Китай і Саудівська Аравія).
- Виконавча рада обирає керівника, який і організовує повсякденну діяльність МВФ. Він обирається на 5 років з правом переобрання на наступний термін.

Вступний внесок (квота)

- розраховується з урахуванням експорту й імпорту країни, її золотого запасу, національного доходу та деяких інших показників.
- переглядається один раз на три роки або на вимогу країни—члена МВФ.
- 25 % квоти країна вносить у СДР або в іншій валюті, яку визначає МВФ, а останню частку — у національній валюті
- кожні 100 тис. квоти дають додатково 1 голос крім 250 « базисних» голосів, які має країна-учасниця, .
- визначає можливості країни у використанні ресурсів МВФ.

Сучасний стан квотування в МВФ

- Найбільша частка капіталу МВФ належить США, а відтак, вони мають і більшу частку голосів (близько 20 %).
- На країни— члени Європейського союзу припадає біля 30 % голосів.
- Серед країн СНД найбільша кількість голосів у Росії (2,92 %), а кількість голосів України на другому (серед членів СНД) місці (0,73 %).
- Країна, яка має найменше голосів у МВФ (270), — це Мальдівська Республіка.
- Рішення з питань приймаються більшістю у 70 % голосів, а з найбільш важливих вимагається кваліфікована більшість — 85 %.

На початок ХХІ ст.

- до МВФ входило більше ніж 180 країн,
- загальна сума квот склала близько 150 млрд СДР.
- квота України — 997,3 млн СДР

Зобов'язання країн— членів МВФ

- **проведення певної валютної політики**
- **надання інформації (дані, що стосуються видобутку золота, його експорту та імпорту, розмірів національного доходу, стану платіжного балансу, індексу цін т. ін.)**

Умови кредитування МВФ

- Кредитні операції МВФ здійснює тільки з офіційними установами країни: Казначействами, ЦБ або ж стабілізаційними фондами.
- Кредити лімітуються і оформляються згодою про резервний кредит, або угодою «стенд-бай» (*країна може отримати кредит у розмірі своєї резервної частки (25 % квоти) і понад це у розмірі 100 % квоти, у цілому — 125 % своєї квоти*).
- Заставою виступає національна валюта, яка після погашення кредиту викупається країною-позичальницею через погашення кредиту в СДР або в конвертованій іноземній валюті.
- Підставою для отримання кредиту може бути порушення платіжного балансу, серйозні збої у сфері виробництва, торгівлі і т. ін.

Спеціальні фонди МВФ

- **Фонд компенсаційного кредитування**, призначений для кредитування країн у разі дефіциту їх платіжного балансу, викликаного різким падінням світових цін, уведенням обмежень на торгівлю і т. ін.
- **Фонд підтримки структурних перетворень**, що здійснює кредитування країн, економіка яких переходить на ринкові засади.

Регулюючі функції МВФ у світовій грошовій сфері

- надання коротко- і середньострокових кредитів.
- усунення валютних обмежень через регулювання режиму валютних операцій і механізму їх здійснення.
- підтвердження платоспроможності країни.
- аналітична робота, яка включає збір і опрацювання величезного масиву інформації всіх країн-членів

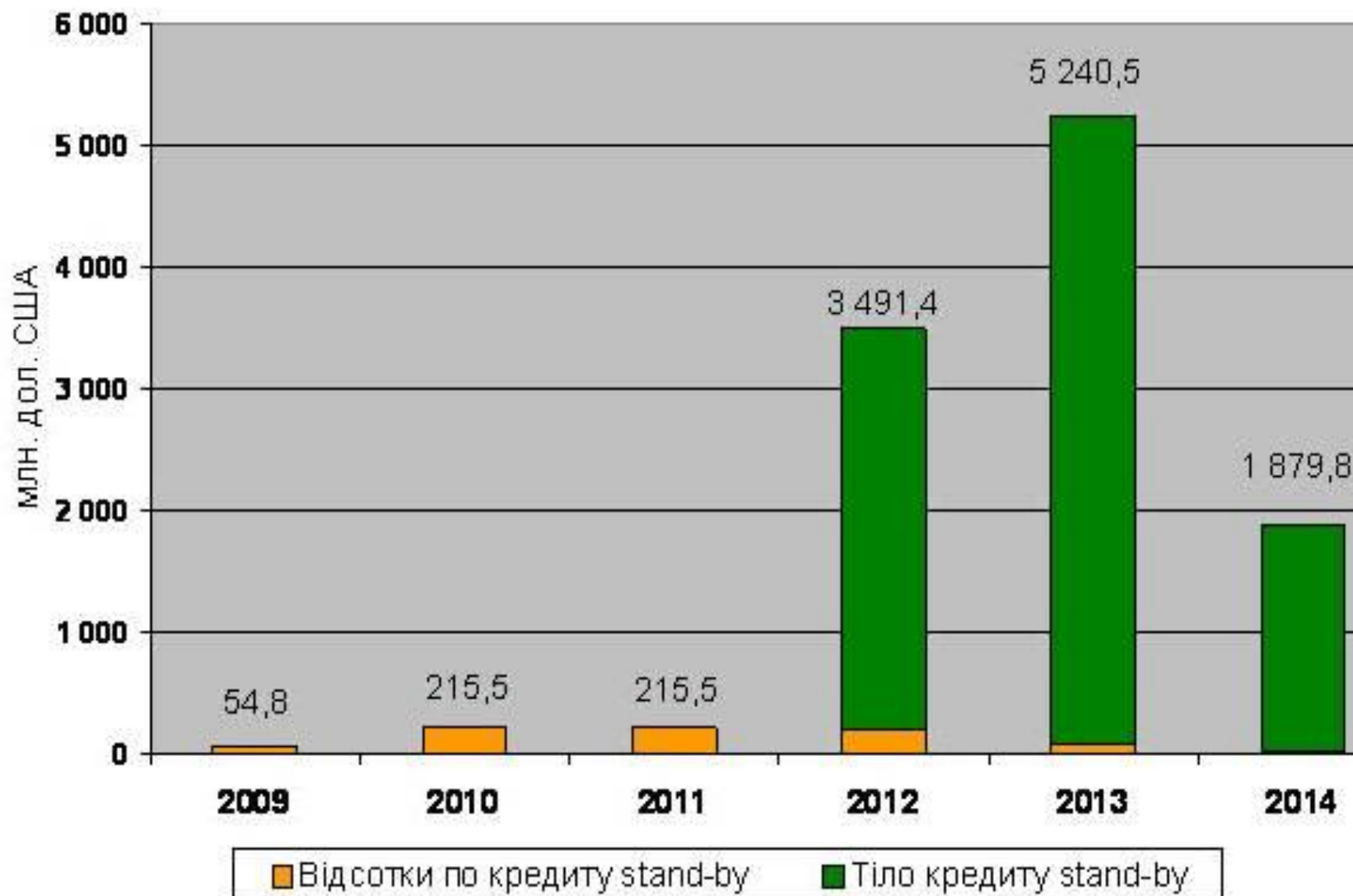
Співпраця МВФ з Україною

- У червні 1992 р. прийнято Закон України про її вступ до МВФ, а також до Міжнародного банку реконструкції та розвитку і трьох його філій (МФК, МАР та БАГІ).
- У вересні того ж року Україна вступила до МВФ.
- Наша квота становила 997,3 млн СДР.
- *Для внесення квоти Україна скористалася Позичковим фондом при МВФ, з коштів якого країнам, що переживають певні фінансові труднощі, видають безстроковий, безвідсотковий кредит, який поступово треба погасити.*

Напрями співпраці України з МВФ

- надання різноманітних послуг і фінансової підтримки приватизованим підприємствам;
- підтримка фінансового сектору країни для посилення стабільності банківської системи й укріплення небанківських кредитних установ;
- розвиток сільськогосподарського виробництва і розбудова інфраструктури села.

Рис. 1. Графік показує Українське кредиту «станд-бай» від МРФ



Перед ким заборгувала Україна

	Частка
Державний і гарантований борги	100
Державний борг	82,17
Європейський банк реконструкції та розвитку	0,82
Європейський інвестиційний банк	0,69
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	4,2
Міжнародний валютний фонд	7,45
Гарантований державою борг	17,83
Європейське співтовариство з атомної енергетики	0,05
Європейський банк реконструкції та розвитку	0,13
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	0,33
Міжнародний валютний фонд	2,26
Citibank, N.A. London	0,21
Deutsche Bank AG London	0,04
UniCredit Bank Austria AG	0,11
VTB Capital PLC	0,4
Газпромбанк	0,68
Державний банк розвитку КНР	0,12
Експортно-імпортний банк Китаю	2,05
Експортно-імпортний банк Кореї	0,31
Сбербанк Росії	0,8

**Питома вага зобов'язань України
у СПЗ перед МВФ скоротилася
з 9.5% до 5.1%.**

3. Загальна характеристика Світового банку

Група Світового банку

- **МБРР (1944 р.)** - Міжнародний банк реконструкції і розвитку, спеціалізований фінансовий інститут ООН,
- **МФК** - Міжнародна фінансова корпорація
- **БІГА (БАГІ)** - Багатостороннє агентство гарантій інвестицій
- **МАР** - Міжнародна асоціація розвитку

ЦІЛІ МБРР

- **сприяння реконструкції та розвитку країн-членів**
- **надання гарантій та контроль за використанням приватних інвестицій і позик країнам-членам**
- **сприяння розвитку міжнародної торгівлі**
- **підтримка рівноваги платіжних балансів**

МБРР

- **об'єднує** *більше 180 країн*
- **капітал** *складає близько 200 млрд дол.*
- **прибуток** *(більше 1 млрд дол. на рік)*
- **акціонерам** *дивіденди не виплачуються.*
- *За роки своєї діяльності МБРР надав кредитів на загальну суму 300 млрд дол., що в 2 рази більше від кредитів, наданих МВФ.*
- *організаційною структурою МБРР дуже нагадує МВФ*

Основні напрями кредитної політики МБРР

- **цільові комерційні кредити**, що є довгостроковими і спрямовані на вирішення конкретних інвестиційних завдань. Вони надаються на пільгових умовах
- **надання кредиту державі під структурні реформи**. Такі кредити йдуть на підтримку державного бюджету, за умови його спрямування на таку реформу.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МБРР

- **Позки надаються під гарантії держави.**
- **Термін надання кредитів в основному 15—20 років під відносно невеликий (у межах 7—7,5 %) відсоток.**
- **Відсоток змінюється залежно від ціни тих кредитних ресурсів, які МБРР залучає зі світових ринків капіталу.**

Міжнародна асоціація розвитку (МАР)

- створена у 1960 р.
- **Мета - сприяння економічному розвитку найменш розвинутих країн**

Механізм кредитування МАР

- кредити на 35-40 років,
- безвідсоткові
- комісія – 0,75% річних
- Пільговий термін становить 10 років
- надає такі пільгові кредити спочатку тим країнам, у яких на душу населення припадає не більше 650 дол. ВВП на рік.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК)

- **Мета - розширення
приватного сектора**
- **кредити на 10-15 років
без гарантій**

Особливості діяльності МФК

- створена у 1956 р.
- є складовою Світового банку і має фінансову й організаційну незалежність.
- має і спільні органи зі Світовим банком.
- середній термін дії таких кредитних угод від 3 до 7 років, але нерідко кредитування здійснюється і на термін до 15 років.
- не вимагає при наданні кредиту гарантій з боку уряду.
- може здійснювати прямі капіталовкладення, купуючи акції та інші цінні папери акціонерних товариств. *Але при цьому в подальшому передбачається продаж цих акцій приватним інвесторам. Це здійснюється для того, щоб не створювати конкуренції приватному сектору в країні, де реалізується проект.*

Обмеження в інвестуванні МФК

- фінансує не більше 25 % від вартості проекту
- купує не більше 35 % цінних паперів того підприємства, що кредитується МФК.

Результати діяльності МФК

- **надав кредитів на здійснення різноманітних проектів на суму більше 20 млрд дол**
- **майже 130 країн світу використали можливості, які надає МФК.**

Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агенство(БІГА)

- **Мета - підтримка приватних інвестицій до країн, що розвиваються**

Функції БІГА

- страхування капіталовкладень (*гарантія від некомерційних ризиків*)
- надання інформації, що стосується урядових програм, політики й організації здійснення іноземних інвестицій у країні-позичальниці
- проведення різноманітних зустрічей з урядовими та діловими колами різних країн,
- надання консультацій

Особливості діяльності БІГА

- створено у 1988 р
- членами цього агентства можуть бути тільки країни—члени МБРР
- гарантії, які надає це агентство, становить 15—20 років.
- покривають до 90 % від загального розміру інвестицій.

Ризики, які страхує БІГА

- **зміни в соціально-політичних умовах у країні-позичальниці,**
- **рішення уряду, що несприятливі для кредитора**

3. Європейський банк реконструкції та розвитку

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

- сприяння у проведенні структурних реформ**
- кредитування масштабних проектів**
- розвиток регіонального європейського співробітництва**

Функції ЄБРР

- укладання міжнародних угод;
- надання гарантій з розміщення цінних паперів підприємств
- консультування під час розробки інвестиційних проектів;
- залучення ресурсів світового фінансового ринку і надання на цій основі кредити.

ІСТОРІЯ ЄБРР

- Засновано в 1991 р. за ініціативою тодішнього президента Франції Ф. Міттерана.
- До складу акціонерів увійшли всі країни—члени тодішнього Спільного ринку і Європейської асоціації вільної торгівлі.
- Крім цього, засновниками банку стали також СРСР, НДР, Польща, Угорщина, Чехословаччина, Румунія й інші.

Структура капіталу

- Початковий капітал банку склав 12 млрд доларів, з яких 51 відсоток належав дванадцяти країнам—членам ЄЕС та Європейському інвестиційному банку.
- Внесок США склав 10, а СРСР- 6 % від статутного капіталу.

Сучасний стан ЄБРР

- 60 членів (58 країн, а також Європейський союз і Європейський інвестиційний банк).
- Штаб-квартира банку і сам банк розташовані в Лондоні.
- Усі його активи і фінансова звітність розраховуються в євро.

Політичні умови ЄБРР

- Країна повинна бути прихильником багатопартійної демократії, плюралізму і ринкової економіки.
- Не менше 60 % цих коштів повинно бути спрямовано на недержавний сектор і переважно на підтримку малого й середнього бізнесу.
- Може кредитувати і проекти в державному секторі, але такі, що зорієнтовані на підтримку ініціатив приватних підприємств.
- Розміри кредитів відносно невеликі — у межах 15—150 млн дол.

Особливості кредитування ЄБРР

- Кредит надається за ринковими ставками.
- За базу, як правило, береться ставка лібор з надбавкою у вигляді кредитної маржі, що відображає страхові і комерційні ризики.
- Термін кредиту 5—10 років.
- Застава у вигляді активів проекту, рухомого й нерухомого майна, виручки компанії у твердій валюті і т. ін.
- Погашення кредитів зазвичай проводиться рівномірно.
- При кредитуванні ЄБРР бере на себе не більше 35 % тих витрат, які здійснює компанія за конкретним проектом.

4. Європейський інвестиційний банк

ЄІБ

- державна фінансово-кредитна установа ЄС для фінансування розвитку відсталих європейських регіонів у формі довготермінових кредитів.
- Мета - фінансування інвестиційних проектів, що стимулюють збалансований розвиток ЄС.
- Банк заснований 1958 р.

ЄІБ

- Статутний капітал формується із внесків країн-учасниць і на кінець 2012 року був збільшений до 245 млрд. євро.

Принципи функціонування ЄІБ

- випуск облігаційних позик на міжнародному грошовому ринку та на національних грошових ринках країн ЄС.
- На рентабельні проекти надають звичайні кредити, на малорентабельні — пільгові.
- До 70% припадає на кредити для регіонального розвитку менш розвинутих районів.

- **Загальна сума наданих кредитів — понад 47 млрд євро. Позики банку покривають частину вартості проекту, доповнюючи власні капітали позичальника (як правило менше 50%).**
- **Сфери використання кредитів — передусім енергетика, транспорт і телекомунікації.**
- **Кредити банку надаються в кількох валютах.**
- **Відсоткова ставка по «змішаних» кредитах визначається на базі середньозваженої вартості в залучених коштах у даних валютах на міжнародних або національних ринках капіталів.**

Організаційна структура ЄІБ

- Керівні органи — Рада керуючих, Директорат і Правління.
- До Ради керуючих входять міністри фінансів країн ЄС. Вона визначає загальну кредитну політику, розглядає і затверджує річні баланси, вносить зміни до статутного капіталу.
- Директорат приймає рішення про надання кредитів та гарантій при залученні коштів встановленні відсоткових ставок.
- Оперативне керівництво здійснюють президент і п'ять його заступників.

- ЄІБ у рамках Комітету "Східного партнерства" надасть Україні фінансову підтримку розміром до 3 млрд євро до 2016 року.

- державна фінансово-кредитна установа Європейського Союзу державна фінансово-кредитна установа Європейського Союзу для фінансування розвитку відсталих європейських регіонів у формі довготермінових кредитів.